

3. Краткий словарь психологических терминов. М. Кордуэлл // Психология от А до Я : словарь-справочник, 2000 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://vocabulary.ru/dictionary/16/word/prosocialnoe-povedenie>
4. Основи психології : підручник / за заг. ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця. – К. : Либідь, 1995. – 632 с.
5. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія : посібник / Л. Е. Орбан-Лембрик. – К. : Академвидав, 2003. – 448 с.
6. Погорілий О. І. Соціологічна думка ХХ століття : навч. посіб. / О. І. Погорілий. – К. : Либідь, 1996. – 224 с.
7. Ручка А. Особенности системной трансформации современного украинского общества / А. Ручка // Современное общество. – 1994. – № 4. – С.14–18.
8. Саморегуляция и прогнозирование социального поведения личности / [Л. В. Борзикова, В. В. Водзинская, В. Н. Каюрова [и др.] ; ред.: В. А. Ядов]. – Л.: Наука, 1979. – 264 с.
9. Соціальна поведінка особистості [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://forlawyer.com.ua/index.php?newsid=3829>
10. Штомпка П. Соціологія. Теорія сучасного суспільства : пер. с пол. С. М. Червоной / П. Штомпка. – М. : Логос, 2005. – 664 с.

Referens

1. Gromov I. A. Zapadnaja teoreticheskaja sociologija : [monografija] / Gromov I. A., Mackevich A. Ju., Semenov V. A. – М. : Ol'ga, 1996. – 286 s.
2. Izbrannoe. O nekotoryh kategorijah ponimajushhej sociologii / Maks Veber ; otv. red. i sost. Ja. M. Veber. – М. : Jurist, 1994. – 702 s.
3. Kratkij slovar' psihologicheskikh terminov / M. Kordujell. psihologija ot A do Ja : Slovar'-spravochnik, 2000 g. [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu : <http://vocabulary.ru/dictionary/16/word/prosocialnoe-povedenie>
4. Osnovi psihologii : pidruchnik / za zagal. red. O. V. Kirichuka, V. A. Romencja. – К. : Libid', 1995. – 632 s.
5. Orban-Lembrik L. E. Social'na psihologija : posibnik. – К. : Akademvidav, 2003. – 448 s.
6. Pogorilij O. I. Sociologichna dumka HH stolittja : navch. posibnik / O. I. Pogorilij. – К. : Libid', 1996. – 224 s.
7. Ruchka A. Osobennosti sistemnoj transformacii sovremennogo ukrainskogo obshhestva / A. Ruchka // Sovremennoe obshhestvo. – 1994. – № 4. – S. 14–18.
8. Samoreguljacija i prognozirovanie social'nogo povedenija lichnosti / [L. V. Borzikova, V. V. Vodzinskaja, V. N. Kajurova, V. S. Magun, G. I. Saganenko, V. N. Uzunova, A. A. Semenov ; red. : V. A. Jadov]. – Л. : Nauka, 1979, 264 s.
9. Social'na povedinka osobistosti [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu : <http://forlawyer.com.ua/index.php?newsid=3829>
10. Shtompka P. Sociologija. Teorija sovremennogo obshhestva : per. s pol'sk. S. M. Chervonoj. – М. : Logos, 2005. – 664 s.

Лякишева Анна. Научные подходы к раскрытию сущности социального поведения. В статье рассматриваются научные подходы к проблеме социального поведения. Сделан анализ научной литературы по проблеме исследования. Определено, что социальным нельзя считать поведение или поступки индивида, которые ориентированы на несоциальные, вещественные объекты. Социальное поведение рассматривается как некоторая относительно согласованная и последовательная совокупность поступков личности.

Ключевые слова: социальная деятельность, социальное поведение, социальная ценность, поступок.

Leakisheva Anna. The Scientific Approaches to Disclosure of The essence Social Behavior. Socially be considered conduct or actions of individuals that are focused on nesotsialna, real objects. This concept emphasizes the individual and society leveled consideration as an independent reality. Social behavior is seen as some relatively coherent and consistent set of behaviors of the individual.

Key words: social work, social behavior, social value, action.

УДК 378.011.3-051:303.6

Ірина Остапівська

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки (м. Луцьк)

Проблеми формування інформаційної культури майбутніх учителів початкових класів

У статті досліджено поняття «культура», «інформаційна культура», «інформаційна культура особистості»; актуалізовано зміст та диференціацію термінів «інформаційна культура» й «інформаційна культура особистості».

Проаналізовано підходи до визначення структури, критеріїв і показників сформованості інформаційної культури особистості. Досліджено проблеми формування інформаційної культури сучасного студента – майбутнього вчителя початкових класів, а також розроблено окремі рекомендації щодо їх розв'язання.

Ключові слова: культура, інформаційна культура, інформаційна культура особистості, інформаційна грамотність, інформаційні технології.

Постановка наукової проблеми та її значення. Сьогодні провідною метою вітчизняної освіти є виховання нової генерації громадян, спроможних ефективно соціалізуватися в умовах інформаційного суспільства. У контексті цієї проблеми постає завдання не лише чітко окреслити коло якостей і характеристик, яким повинна відповідати сучасна людина, але й уніфікувати поняттєвий апарат – термінологію, уточнити та актуалізувати вже наявні дефініції, показники й критерії.

Отже, на особливу увагу, із погляду сучасної педагогіки, заслуговує дослідження поняття інформаційної культури особистості, її означення, трактування змісту, визначення показників та критеріїв, функціонального навантаження тощо. Важливий також аналіз проблем формування цієї якості в процесі навчання й повсякденної життєдіяльності, вплив і взаємодія освітніх закладів та оточення на її формування, процес формування інформаційної культури майбутніх учителів початкових класів, визначення проблем її формування.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Загальні положення проблеми інформаційної культури досліджували Н. Гендіна й Е. Семенюк, аспекти застосування сучасних інформаційних технологій у структурі інформаційної культури особистості – Н. Морзе, Т. Проценко, І. Світельник та ін. Проте, оскільки інформаційні процеси в сучасному суспільстві протікають із надзвичайною швидкістю, ця проблема вимагає постійної актуалізації.

Формулювання мети й завдань статті. Мета роботи – дослідження найбільш актуальних проблем формування інформаційної культури студентів – майбутніх учителів початкових класів. Відповідно до мети ставимо такі **завдання:** 1) актуалізація поняття «інформаційна культура особистості», її складники, показники та критерії; 2) аналіз основних проблем формування інформаційної культури студентів спеціальності «Початкова освіта»; 3) сформулювати рекомендації для розв'язання проблем та підвищення рівня інформаційної культури майбутніх учителів молодших класів.

Виклад основного матеріалу обґрунтування отриманих результатів дослідження. Основні труднощі в дослідженні поняття «інформаційна культура особистості» полягають у тому, що серед сучасних учених не існує єдиного підходу до його означення. Пошуком найбільш адекватної дефініції займалися педагоги, філософи, культурологи, соціологи, психологи та представники інших наук.

Передусім розбіжності з'являються вже в тлумаченні змісту поняття «культура» (сьогодні вчені навіть не можуть точно назвати їх кількість: за різними джерелами, вона становить від 300 до 400). Розглянемо деякі з дефініцій.

Культура – термін латинського походження (латин. *cultūra*), який тлумачиться як: 1) обробіток земельних ділянок, полів, культивування; 2) догляд; 3) виховання, освіта; 4) ушанування; 5) повага [10, с. 43].

Так, С. Гончаренко виділяє два підходи до означення поняття «культура»: суспільний та освітній. Згідно з першим, це: 1) (у широкому розумінні) сукупність практичних, матеріальних і духовних надбань суспільства, які відображають досягнутий у процесі розвитку рівень суспільства в цілому й людини, зокрема, та втілюються в результатах продуктивної діяльності; 2) (у вузькому розумінні) сфера духовного життя суспільства, яка охоплює, насамперед, сферу освіти, виховання, духовної (особливо мистецької) творчості, а також установи й організації, які забезпечують їх функціонування: різноманітні навчально-виховні заклади, культурні та релігійні установи, громадські організації тощо. Відповідно до другого підходу, культура – це рівень освіченості, вихованості людей, а також рівень оволодіння ними або якоюсь певною галуззю знань чи діяльності [8, с. 182].

Поняття культури також можна трактувати в широкому й вузькому значеннях. У широкому розумінні, культура – це сукупність матеріальних і духовних цінностей, які створило та створює людство в процесі суспільно-історичної діяльності й котрі характеризують історично досягнутий рівень розвитку цього суспільства. У більш вузькому значенні – це матеріальні (засоби виробництва, техніка, цінності тощо, створені в процесі матеріального виробництва) та духовні (виробництво, створення, розподіл і споживання духовних цінностей у сфері науки, мистецтва, літератури, моралі, освіти тощо) досягнення суспільства [9, с. 196].

Загалом термін «культура» також означає духовно-інтелектуальну сферу функціонування особистості, своєрідну, за визначенням М. Лукашевича й М. Туленка, «царину духу». За твердженням учених, це поняття може також означати визначений тип свідомості або поведінки людей (культура

«гуманітаріїв» чи культура «технократів» тощо) [4, с. 350]. Водночас культура – це складна система взаємозв'язків людини та природи, людини й суспільства, людини та людини [4, с. 352]. У цьому контексті варто відзначити, що саме слово «культура» люди досить часто використовують як синонім чогось гармонійного, гарного, цінного та, безумовно, позитивного.

Незважаючи на певний дисонанс дефініціювання, у процесі означення поняття «культура» більшість учених звертає увагу на три ключових характеристики, а саме, як свідчать дослідження А. Кребера і К. Клакхона, такі:

1) культура – це те, що властиво тільки людському суспільству й відрізняє людину від тварини;

2) культура – це «досягнення» людського суспільства, тобто те, що не передається біологічно, а досягається навчанням, не означене особливостями людей як виду, а створене ними (у цьому значенні культура протилежна природі);

3) культура передається за допомогою символічних форм (мови, різноманітних творів мистецтва, матеріальних виробів, інструментів тощо), котрі пов'язані з ідеями [4, с. 352].

Культура особистості є похідною від культури суспільства, тому її визначає низка факторів. Серед них можна виокремити цінності, норми, звичаї, етикет, традиції, мову, обряди, ритуали, церемонії, уподобання, табу, закони [4, с. 356–357].

Культура особистості – це якість прояву особистості, котрий спричинений свідомим чи переведеним до якості автоматизму, рефлексивним підпорядкуванням вимогам культури [1, с. 68].

Культура особистості – це міра опанування людиною минулою та сучасною культурою суспільства й активне її відтворення у власній поведінці, спілкуванні та діяльності [3].

Отже, під культурою особистості можна розуміти опанування людиною матеріальних та духовних досягнень суспільства й підпорядкування його певним вимогам.

Культура особистості – поняття складне. Її можна класифікувати за сферами вияву та впливу на морально-етичну, духовну, фізичну, екологічну, інформаційну, навчальну, культуру виробничої діяльності тощо.

Оскільки сьогодні інформація – провідний стратегічний суспільний продукт, то інформаційна культура стала важливою характеристикою особистості.

Як і стосовно дефініціювання поняття «культура», сьогодні серед учених не існує єдиного означення терміна «інформаційна культура особистості». Розбіжності пояснюються тим фактом, що сучасні представники різних наук по-різному розуміють зміст цього поняття, його складники, показники й критерії сформованості тощо. Нижче наведемо деякі визначення.

1. Інформаційна культура – це, за словами Н. Морзе, складова частина загальної культури, орієнтована на інформаційне забезпечення людської діяльності. Як стверджує науковець, вона відображає досягнуті рівні організації інформаційних процесів у цілому; а також є показником ефективності роботи з інформацією (її створення, збирання, зберігання, опрацювання, подання й використання), які забезпечують цілісне бачення світу, його моделювання, передбачення результатів діяльності, яку виконує людина [5].

2. Інформаційна культура – це, за визначенням Т. Проценко, систематизована сукупність знань, умінь, навичок, спрямованих на задоволення інформаційних потреб, які виникають у процесі навчальної, науково-пізнавальної та інших видів діяльності [6].

3. Інформаційна культура – це, на думку І. Світельник, складова частина загальної культури людини. Вона означає сукупність інформаційного світогляду й системи знань, умінь та навичок, що забезпечують цілеспрямовану самостійну діяльність для оптимального задоволення індивідуальних інформаційних потреб із використанням як карткових (каталогів і картотек бібліотеки), так і сучасних інформаційних технологій (наприклад, за допомогою мережі Інтернет) [7].

4. Інформаційна культура – це якісна характеристика життєдіяльності людини в галузі одержання, передавання, зберігання й використання інформації [2, с. 7].

Проаналізувавши наведені вище визначення, можна стверджувати, що під інформаційною культурою особистості розуміємо сукупність знань, умінь та навичок, спрямованих на задоволення власних інформаційних потреб, прогнозування результатів прийнятих рішень і діяльності, а також культуру відносин у процесі інформаційної взаємодії.

Відповідно до мети статті скористаємося запропонованою Т. Проценко структурою інформаційної культури особистості. Виокремлено такі рівні реалізації: 1) когнітивний – знання й уміння; 2) емоційно-ціннісний (афективний) – установки, оцінки, стосунки; 3) поведінковий (діяльнісний) – реальна та потенційна поведінка [6].

Водночас як підвид загальної культури інформаційна культура особистості володіє всіма притаманними їй функціями на кожному з трьох рівнів: 1) людинотворчою (гуманістичною); 2) гносеологічною (пізнавальною); 3) кумулятивною; 4) інформаційною; 5) комунікативною; 6) нормативно-регуляційною (управлінською); 7) ціннісно-орієнтаційною; 8) інтегруючою [4, с. 354].

Детальніше зупинимося на проблемах формування та розвитку інформаційної культури майбутніх учителів початкових класів, які виникають на кожному з наведених рівнів.

Когнітивний рівень – основа формування інформаційної культури як особистісного утворення. Для зручності поділимо показники цього рівня на три групи: теоретичні, технологічні та комунікативні. Під теоретичними розумітимемо знання про інформацію (її види, характеристики, способи й засоби отримання та обробки, використання тощо); групу технологічних показників складатимуть знання, уміння й навички, необхідні для ефективної роботи, спрямованої на задоволення інформаційних потреб особистості, які виникають у процесі життєдіяльності; комунікативні – це показники, які характеризують культуру спілкування (усного та писемного) і поведінки в процесі інформаційної взаємодії.

До критеріїв інформаційної культури особистості на цьому рівні віднесемо такі вміння:

1) адекватно оцінювати й формулювати власну потребу в інформації, визначати найбільш оптимальні види її представлення для виконання кожного конкретного завдання, а також необхідні для цього методи та засоби;

2) здійснювати результативний пошук потрібної інформації серед доступних для використання інформаційних ресурсів, знаходити й пристосовувати для використання нові джерела інформації та засоби для їх експлуатації, тобто розробляти й упроваджувати індивідуальні (авторські) інформаційно-пошукові системи або технології;

3) проводити ефективний аналіз отриманої інформації: адекватно оцінювати наявну інформацію та здійснювати відбір найбільш актуальної;

4) переробляти відібрану інформацію й створювати на її основі якісно нову (інформаційний продукт), необхідну для виконання наявних особистісних завдань;

5) вести інформаційне спілкування з урахуванням задоволення як практичних завдань, так і норм культури спілкування та поведінки в процесі міжособистісної взаємодії;

7) використовувати сучасні технічні засоби роботи з інформацією: комп'ютери й комп'ютерні мережі (так звана «комп'ютерна грамотність особистості»).

Як свідчать спостереження за навчальною діяльністю студентів спеціальності «Початкова освіта» та проведені серед них опитування, однією з найбільш гострих проблем формування й розвитку інформаційної культури особистості на когнітивному рівні є недостатньо сформовані або несформовані вказані вище критеріальні вміння.

Отже, у студентів часто виникають труднощі у визначенні (конкретизації) інформації, необхідної для виконання навчального завдання, визначення оптимального обсягу потрібної інформації, а також – способів і засобів її отримання. Причиною виникнення таких труднощів є (частково або в сукупності): 1) недостатній рівень ознайомлення з питанням; 2) невміння адекватно оцінити власну інформаційну базу та вміння її опрацювати; 3) низький рівень володіння методами роботи з інформацією й сформованості навичок роботи із засобами її обробки; 4) невміння підбирати оптимальні методи та засоби для виконання конкретного завдання; 5) загальний низький освітній рівень особистості.

Серед причин виникнення проблем у процесі пошуку інформації й розробки та впровадження власних інформаційно-пошукових технологій можна виокремити такі: 1) недостатню ознайомленість студентів – майбутніх учителів початкових класів – із доступними джерелами і їх ресурсами (як «традиційними»: бібліотеками, ресурсами, які надають ЗМІ тощо, так і тими, котрі містяться на електронних носіях чи в комп'ютерних мережах); 2) недостатню сформованість або й повну відсутність навичок організувати пошук інформації: володіти необхідними методами та вибирати й застосовувати найбільш оптимальні в цих умовах і для досягнення поставленої мети; 3) невміння правильно спланувати процес пошукової діяльності (низький рівень культури навчальної діяльності).

Як свідчать результати дослідження, на заваді ефективному аналізу отриманої інформації та відбору потрібної стають такі причини: 1) недостатнє розуміння студентом поставленого завдання; 2) загальний низький освітній рівень і, як наслідок, невміння вибирати серед наявної сукупності достовірну, актуальну, повну, своєчасну та подану в найбільш відповідній формі інформацію; 3) недостатнє володіння методами й засобами для аналізу отриманих даних.

На заваді організації та проведенню процесу переробки інформації й створення на її основі необхідної нової інформації постають такі чинники: 1) недостатнє розуміння, усвідомлення кінцевої

мети інформаційної діяльності; 2) невміння адекватно оцінити цільове призначення майбутнього інформаційного продукту; 3) недостатнє володіння методами й засобами обробки інформації та невміння вибрати найбільш оптимальні з них для досягнення поставленої мети.

Як свідчать проведені практичні спостереження й аналіз наукової літератури з проблеми дослідження, сьогодні серед широкого загалу побутує думка, що інформаційна культура обмежується лише володінням теоретичними знаннями з галузі інформатики та комп'ютерної техніки й уміннями та навичками їх використовувати для досягнення певного практичного результату. Проте результативна робота з інформацією ґрунтується, передусім, на комунікації – спілкуванні. Отже, одним із важливих складників інформаційної культури на когнітивному рівні є знання елементарних правил спілкування й поведінки та сформованість відповідних навичок. Основними проблемами, які виникають у процесі формування в студентів, є такі: 1) недостатнє ознайомлення з правилами культури спілкування та поведінки в процесі комунікації; 2) небажання їх дотримуватися; 3) належність до певних субкультур, неформальних молодіжних груп або (у ставленні до спілкування в соціальних комп'ютерних мережах) спільнот чи груп, які володіють власним словниковим запасом і відповідним «правописом» – сленгом (від англ. *slang* – жаргон, говірка).

Варто відзначити, що вміння використовувати сучасні технічні засоби роботи з інформацією, насамперед комп'ютери та комп'ютерні мережі, так чи інакше входять до кожного з названих вище критеріїв. Отже, недоліки їх сформованості впливають і на рівень сформованості інших показників. Серед негативних чинників, які стають на заваді набуттю й розвитку вмінь цієї групи, є такі: 1) загальний низький рівень обізнаності із теоретичними відомостями в галузі інформатики та комп'ютерної техніки; 2) несформовані або недостатньо розвинені навички роботи з програмними й технічними засобами обробки інформації; 3) недостатньо розвинене або повністю відсутнє вміння співвідносити можливості комп'ютерів та комп'ютерних мереж зі способами досягнення поставленого навчального завдання.

2. Емоційно-ціннісний (афективний) рівень інформаційної культури особистості майбутніх учителів початкових класів одночасно і визначається, і розвивається залежно від тих відомостей, які впливають на студентів, а також впливає на формування їхнього ставлення до інформації й інформаційних технологій, інформаційних продуктів. Розвиток цього рівня перебуває в прямо пропорційній залежності від сформованості когнітивного. Отже, чим вищий рівень знань, умінь і навичок роботи з інформацією, володіння методами й засобами її обробки, культури спілкування, тим ефективніше розвиватиметься афективна сфера особистості.

До критеріїв сформованості емоційно-ціннісного рівня можна віднести такі:

1) усвідомлення важливості поглиблення знань у сфері інформаційних технологій, розвитку власних умінь використовувати методи та засоби обробки інформації;

2) бажання підвищувати як власний загальний освітній рівень у цілому, так і обізнаність у сфері інформаційних технологій зокрема;

3) прагнення дотримуватися культури спілкування й поведінки в процесі інформаційної взаємодії на різних рівнях;

4) спрямованість на проведення якісної роботи з інформацією (пошук, аналіз, перетворення, вибір форм представлення тощо);

5) відчуття психологічного комфорту в процесі інформаційної діяльності.

Варто відзначити що, якість і змістове наповнення отриманої інформації, наслідки інформаційної діяльності впливають на формування світогляду, емоційний та психофізіологічний стан. Отже, на перешкоді розвитку вищевказаних критеріальних показників сформованості афективного рівня інформаційної культури студента можуть виникати такі проблеми (частково або в сукупності): 1) недостатня обізнаність із роллю інформації й інформаційних технологій у сучасному суспільстві; 2) відсутність усвідомлення зв'язку підвищення свого рівня оволодіння інформаційними технологіями із власним соціальним статусом, можливістю самореалізації, кар'єрним ростом; 3) розчарування після невдало виконаних завдань, відсутність так званого «почуття успіху»; 4) наслідки діяльності мережних хуліганів і злочинців (під час роботи в Інтернеті).

3. Поведінковий (діяльнісний) аспект інформаційної культури особистості є своєрідною вершиною сформованості цієї якості. Саме за результатами діяльності, реальної чи потенціальної, можна оцінити рівень сформованості. До критеріїв інформаційної культури особистості на цьому рівні віднесемо такі вміння й готовність їх застосовувати в повсякденній практичній діяльності:

1) проведення ґрунтовної та якісної роботи з інформацією різних типів, походження та цільового призначення;

- 2) ефективна робота із засобами обробки інформації (насамперед засобами сучасних інформаційних технологій);
- 3) створення й використання нових інформаційних продуктів та адаптація вже наявних;
- 4) свідоме й постійне дотримання культури спілкування й поведінки в процесі інформаційної взаємодії на різних рівнях.

Проведена дослідницька робота дала підставу стверджувати, що на розвитку критеріальних показників діяльнісного рівня інформаційної культури студента можуть виникати такі проблеми (частково або в сукупності): 1) недостатня сформованість знань-навичкової бази необхідної роботи з інформацією; 2) відсутність мотивації для проведення якісної інформаційної діяльності.

Висновки й перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи все вищесказане, можна стверджувати, що для розв'язання проблем формування інформаційної культури майбутніх учителів початкових класів доцільно вжити таких заходів:

- 1) підвищувати загальний освітній рівень студентів;
- 2) розвивати логічне мислення та вміння аналітичної діяльності;
- 3) застосовувати інтегровані заняття або завдання, які вимагають застосування інформації з різних предметних галузей;
- 4) поєднувати теоретичні завдання з практичними роботами з використанням методів і засобів обробки інформації (передусім комп'ютерів);
- 5) акцентувати увагу на необхідності дотримання культури спілкування та поведінки незалежно від способу роботи з інформацією й комунікації;
- 6) використовувати завдання проблемного та творчого характеру, вправи, для розв'язання яких потрібно застосовувати нестандартні методи;
- 7) розвивати вміння ефективно планувати власну діяльність.

У цій статті окреслено основні проблеми формування інформаційної культури майбутніх учителів початкових класів та можливі способи їх розв'язання. Проте детальнішого дослідження й деталізації вимагають методики застосування запропонованих підходів до профілактики виникнення вищевказаних проблем та їх ліквідації в навчально-виховному процесі сучасних ВНЗ.

Джерела та література

1. Анисимов О. С. Методологический словарь для стратегов / Олег Сергеевич Анисимов. – М. : [б. и.], 2004. – Т. 2. : Методологическая парадигма и управленческая аналитика. – 364 с. – (Энциклопедия управленческих знаний).
2. Информационная культура личности: прошлое, настоящее, будущее : тезы докладов Междунар. науч. конф., Краснодар-Новороссийск, 11–14 сентября 1996 г. : / [науч. ред. И. И. Горлова, Ю. С. Zubov]. – Краснодар : КГАК ; М. : МГУК, 1996. – 490 с.
3. Культура личности [Электронный ресурс] / Social-Philosophy.ru – Режим доступа : http://social-philosophy.ru/uchenie/100-kul_tura-lichnosti.html.
4. Лукашевич М. П. Соціологія. Загальний курс : підручник / Микола Павлович Лукашевич, Микола Ваильович Туленко. – К. : Каравела, 2004. – 456 с.
5. Морзе Н. В. Інформаційна культура та її складові [Електронний ресурс] / Н. В. Морзе // Українська педагогіка: освітній портал. – Режим доступу : <http://ukped.com/skarbnichka/627-.html> – (назва з екрану).
6. Проценко Т. Формування інформаційної культури користувачів / Тамара Проценко // Вісник Книжкової палати. – 2014. – № 3. – С. 34–38.
7. Світельник І. Формування інформаційної культури студентів ВНЗ фізкультурного профілю / Ірина Світельник // Молода спортивна наука України. – 2010. – Т. 1. – С. 283–287.
8. Український педагогічний словник [уклад. Семен Устимович Гончаренко]. – К. : Либідь, 1997. – 376 с.
9. Философский словарь / [под ред. М. М. Розенталя]. – Изд. 3-е. – М. : Политиздат, 1972. – 496 с.
10. Чуракова Л. П. Латинсько-український та українсько-латинський словник – понад 25 тисяч слів та словосполучень : довідк. вид. / Людмила Петрівна Чуракова. – К. : Чумацький шлях, 2009. – 617 с.

Referens

1. Anysymov O. S. Metodologicheskyj slovar' dlja strategov / Oleg Sergeevych Anysymov. – M., 2004. – T. 2. : Metodologicheskaja paradygma y upravlencheskaja analytyka. – 364 s. – (Encyklopedyja upravlencheskyh znanyj).
2. Ynformacyonnaja kul'tura lychnosti: proshloe, nastojashhee, budushhee : Mezhdunar. nauch. konf., Krasnodar-Novorossyjsk, 11–14 sentjabrja 1996 g. : tezy dokladov / [nauch. red. Y. Y. Gorlova, Ju. S. Zubov]. – Krasnodar : KGAK ; M. : MGUK, 1996. – 490 s.
3. Kul'tura lychnosti [Электронный ресурс] / Social-Philosophy.ru : Sajt. – rezhym dostupu do zhurn. : http://social-philosophy.ru/uchenie/100-kul_tura-lichnosti.html – (nazva z ekranu).

4. Lukashevych M. P. Sociologija. Zagal'nyj kurs : Pidruchnyk / Mykola Pavlovych Lukashevych, Mykola Vayl'ovych Tulenko. – K. : Karavela, 2004. – 456 s. 5. Morze N. V. Informacijna kul'tura ta i'i' skladovi [Elektronnyj resurs] / N. V. Morze // Ukrai'ns'ka pedagogika : Osvitnij portal. – rezhym dostupu do zhurn. : <http://ukped.com/skarbnichka/627-.html> – (nazva z ekranu).
5. Procenko T. Formuvannja informacijnoi' kul'tury korystuvachiv / Tamara Procenko // Visnyk Knyzhkovoї palaty. – 2014. – № 3. – S. 34–38.
6. Svitel'nyk I. Formuvannja informacijnoi' kul'tury studentiv VNZ fizkul'turnogo profilju / Iryna Svitel'nyk // Moloda sportyvna nauka Ukrai'ny. – 2010. – T. 1. – S. 283–287.
7. Ukrai'ns'kyj pedagogichnyj slovnyk / [uklad. Semen Ustymovych Goncharenko]. – K. : Lybid', 1997. – 376 s.
8. Fylosofskij slovar' / [pod red. M. M. Rozentalja]. – Yzd. 3-e. – M. : Polytyzdat, 1972. – 496 s.
9. Churakova L. P. Latyns'ko-ukrai'ns'kyj ta ukrai'ns'ko-latyns'kyj slovnyk – ponad 25 tysjach sliv ta slovopoluchen' : dovidkove vydannja / Ljudmyla Petrivna Churakova. – K. : Chumac'kyj shljah, 2009. – 617 s.

Остапівская Ирина. Проблемы формирования информационной культуры будущих учителей начальных классов. В статье исследованы понятия «культура», «информационная культура», «информационная культура личности»; актуализируются содержание и различия понятий «информационная культура» и «информационная культура личности». Проанализированы существующие подходы к определению структуры, критериев и показателей сформированности информационной культуры личности. Исследованы проблемы формирования информационной культуры современного студента – будущего учителя начальных классов, а также разработаны отдельные рекомендации по их решению.

Ключевые слова: культура, информационная культура, информационная культура личности, информационная грамотность, информационные технологии.

Ostapyovska Iryna. The Problems of Formation of Information Culture of Future Primary School Teachers. The article is dedicated to the researching of problems of forming information culture of person, particularly students, who will be the teachers of primary school.

The results of research are obtained from the analysis of scientific papers on the subject of research, observation of training activities of students, conducting surveys of students.

Such concepts as: the culture, the culture of personality and the information culture of personality, – were actualized following as the results of following researches. Proved that information culture is not only limited to individual knowledge and skills to work with information and information technology, but it includes the skills and behavior culture of dialogue in the process of information exchange. The cognitive, affective and activity level of realization of information culture of personality were selected. The appropriate criteria and indicators of their formation were given for each level. The main problem in the formation and development of information culture of the future teachers of primary school and the most common reasons for their rise are selected too. There are some recommendations for prevention and resolution of outstanding problems in the learning process are gave too.

In the future of research is more detailed study of the methods of realization and using in study offered methodical recommendations.

Key words: culture, information culture, information culture of personality, information literacy, information technology.

УДК [373.3.016:811.111]:159.955(043.5)

Юлія Чапюк

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки (м. Луцьк)

Готовність до педагогічної діяльності як наукова проблема

У статті досліджено теоретичні аспекти проблеми підготовки майбутніх учителів до професійної діяльності. У логічній послідовності розкрито теоретичні підходи до досліджуваного феномену через визначення й науковий аналіз поняття «готовність». Висвітлено різні підходи до розуміння готовності до педагогічної діяльності як наукового явища.

Ключові слова: готовність, педагогічна діяльність, освіта, суб'єкт, об'єкт, навчання, педагогічні умови.

Постановка наукової проблеми та її значення. Нова парадигма професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів створюється на основі врахування ієрархії державних, професійних й оперативних цілей, сутність яких полягає в оновленні як вищої професійно-педагогічної освіти, так і